БМАССР-эй 20 жэлэй хүндэлэлдэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлэе!

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

Буряад-Монголой ҮНЭН

№ 95 (4215)
1943 оной
МАЙН
5
среда
Сөм 20 мүнгө

ВКП(б)-гэй Областной Комитедэй,
БМАССР-эй Верховно Советдэй ба
ВКП(б)-гэй Улан-Удын ГК-гэй орган

20 жэлэйнгээ ойн нэрэмжэтэ мүрысөөндэ оролсогты!

Советскэ забсагтэ хүсэнүүдэй Верховно Главнокомандалагша Маршал Сталинай Майн 1-эй приказ үргэн тэнюун орон нютагаймнай улад зонимнэ угаа өгэ патриотическа дэбкэлтэнүүдтэ зоригтуулиба. Хорето муухай дайсанние хуца нута сохиго шиидхэхы добтолго хатын тулада хэдэн олон патриотууд хамаг бүхы хүсө шадалаа вангидан, хөөр дабхар шэнэ хүсэтэйгөөр шармайн хүндэлмэрилжэ захалаа. Сталин багшын боевой приказда большевистскэ харюу болгон байндаанай ба ажалай фронтнуд дээрэ шэнэ шэнэ шөн баатаршаг ганууудые шолин гаргажа байһан ябадалуудые агуулхэ Эсэгэ оронойнгай, арсалан баатар армиимнай амжалтые улам бүрин үсөхэнь лабтай.

Буряад-Монгол арад Верховно Главнокомандалагшынь приказ бэелүүлэн, өөрынгөө республикын 20 жэлэй ойе айхабтар өгэ илалтануудтайгаар угтахын түлөө бэлэдхэжэ байна.

Мүнөөнэр манай газетэдэ тунхаглагдаһан, ВКП(б)-гэй Обкомой ба БМАССР-эй правительствын ханцалга ялаа тэрэ бэлэдхэлэй түлөө хэсэг болгожо, шэнэ габьяануудые түрүүлжэ байһандань найдатхана. Манай зон жаргалые бүлаан абаха бүвагай һанаатай бүлимтарагша дайсанние бүта сохиго нэгэн һанал болоолоор хүтэлэгдөһэн буряад монгол арад түмэн фронтоо өөрынгөө туһаламжые улам бүрин өгэхэдэхэ үг зоригоор дүүрэнхэй.

Ленин—Сталинай партийн хүтэлбэри доро, ород ба Советскэ Союзай бүсад арадуудай туһаламжаар эрэ сүлөөтөө олоһон манай буряад-монгол арад түмэн өөрынгөө туһаламжые улам бүрин өгэхэдэхэ үг зоригоор дүүрэнхэй.

Ленин—Сталинай партийн хүтэлбэри доро, ород ба Советскэ Союзай бүсад арадуудай туһаламжаар эрэ сүлөөтөө олоһон манай буряад-монгол арад түмэн фронтоо

СОВЕТСКЭ ИНФОРОМБЮРОНОО

МАЙН 3 ай ҮГЛӨӨНЭЙ МӘДЭЭСЭЛ

Майн 2-ой һүүнийн туршада фронтнууд дээрэ шухала үбилалта болоогүй.

★

Кубаньда манай артиллеристнүүд дайсанай 11 миномётно ба 5 артиллерийскэ батарейнүүдэй буудалгые дараба. 10 немецкэ дот һандаргадаһан, тэнк гэмтээгдэһэн бү рото шахуу гитлеровецүүд үгы хэгдэһэн байна.

★

Бэруун фронт дээрэ манай сэрэгүүд дайсанай 2 артиллерийскэ батарейе үгы дөжэ, 200 шахуу гитлеровецүүдые хүдаба. Пулемётчик сержант Фалько гэгшэ өөрынгөө блиндаж тээшэ ерэжэ ябаһан бүлэг немецүүдые ажаглаһан байна. Гитлеровецүүдэй эли харагдаха газарта гарамсаарынь сержант тэдэнэрые буудажа 17 немецкэ солдадые үгы хэбэ.

★

Чугуев городноо гойгуур дайсанай ябган сэрэгэй батальон Н-скэ соединениин дайшалхы харуулые атковалба. Артиллериин ба ябган сэрэгэй буугай буудалгаар немецүүд түрүүшынгээ позициндуудта хаягдаа.

Манай зенитчинүүд немецкэ истребителие унагааба.

★

Бэруун-Хойто фронтын нэгэ участок дээрэ дайсанай подразделени байлдаагаар таныгуул хэбэ. Нүхэр Яковенко гэгшын командалга доро ябаһан улаан-армеецүүд тоогойнгоо талаар бүлюу дайсание гэдэргэнь сохижо, хэдэн арбаад гитлеровецүүдые дюдаа.

★

Волховско фронт дээрэ манай артиллеристнүүд дайсанай түрүү захые ба үүтын тылнүүдыень буудаһан байна. 4 артиллерийскэ ба 6 миномётно батарейнүүдэй буудалга дарагдажа, 15 дот һандаргаһаан ба дайсанай һомо хэрэгсэлнүүдтэй склад тэһэлэгдэһэн байха юм.

★

Тарнополско областийн нэгэ районо ябуулгаяа хэжэ байһан партизанска отряд дайсанай түмэрзамай хоёр эшелониие минэнүүдтэ оруулжа унагааба. Шоссейнэ харгыда дүтэ байһан нэгэ һуурин газарта немецүүд горючиин склад түүхеэрбэ гэжэ отрядай тагнуул мэдээ. Һүнидее партизанууд харуулыень алаад бензиней складые галдаһан байна.

★

МАЙН 3-ай ҮДЭШЫН МӘДЭЭСЭЛ

Майн 3-ай туршада фронтнууд дээрэ шухала хүбилалтануд болоогүй.

★

Майн 2-ой үдэр манай авиацийн частынууд фронтын алдаб олон участогууд дээрэ сэрэгүүд ба ашаалуудые тээһэн 20-һоо доошо бөшэ автомашинануудые үгы хэһэн гү, али гэмтээһэн, һомо хэрэгсэлтэй 2 склад тэһэлһэн, түмэрзамай эшелониие тэнэ балар согиһон ба дайсанай һалюулай кораблие шэнгэһэн байха юм.

★

Кубаньда нэгэн участок дээрэ Н-скэ соединениин частынууд дайшалхы ябуулгануудые эдибхитэйгээр хэһэн байна. Тэндэ 900 шахуу немецкэ солдат ба офицерүүдэ хүдагдаа. Мүн 4 немецкэ танк гэмтээгдэһэн ба галдагдаһан, дайсанай 9 дот ба 7 блиндаж һандаргагдаһан, 2 артиллерийскэ ба 5 миномётно батарейн буудалгануд дарагдаһан байгаа.

★

Бэруун фронт дээрэ манай частынууд түрүүшынгээ позициндуудые эзэлэн дайсание тагнажа ба артиллерийскэ буудалдаа хэжэ байба. Манай артиллериин буудалгаар ротеноо үлүү немецкэ ябган сэрэг үгы хэгдэһэн, дайсанай 8 пулемёт ба 4 артиллерийскэ батарейн буудалгануд дарагдаһан байна.

★

Севскын орнионо нүхэр Фроловой командалга доро ябаһан тагнуулшадай подразделени дайсание габ гэнтэ атаковалба. Улаанармеецүүд немецкэ траншей худар нэбтэрэн ороод, тэндэ байһан гитлеровецүүдые үгы хэһэн байгаа. Алагдагшадай пулемёт ба винтовконнуудые буляажа абаһан бөөрэ тагнуулшад хоролгогүйтөөр өөрынгөө частьда бусажа ерэв.

Н-скэ частийн снайпернууд нэгэ үдэр соо 80 немецкэ солдат ба офицерые үгы хэбэ.

★

Ленинградска фронт дээрэ манай артиллерийн ба миномёдуудай буудалгаар найсанай 8 дот ба 7 землянка һандаргадаһан, 2 артиллерийскэ батарейн буудалгануд дарагдаһан ба һомо хэрэгсэлтэй склад тэһэлэгдэһэн байна юм. Скайпернуудай буудалгаар 100 гаран гитлеровецүүд хүдагдаа.

★

Черниговскэ областийн нэгэн районо ябуулгаяа хэжэ байһан партизанска отряд немецкэ корательнуудай атакыень сүхарюулан сохибо. Тиихэдэ гитлеровецүүд тэндэхи ажана амгалаа һууһан зоние—эхэнэрнүүд ба үхибүүдые урдаа туугаад ябаа һэн. Партизанууд дайсанай хажуу талаһаань ороно өөрөө буугулемётно буудалга хэжэ захалаа. Тиихэдэнь немецүүд тэгэжэ ябаад гэдэргээ сухариһан байна. Дайн байлдаан болоһон газарта найсанай 57 үхэр үлэбэ. Мүн трофейнүүдые буляан абаа.

★

197-дохи немецкэ ябган сэрэгэй дивизиһээ плендэ абтаһан подяк ябанай солдат Эдуард Гайдуковский гэгшэ нигэжэ хэлээ: «Миниий эсэгэ угаа ехэ ба эбтэй бүлэтэй байһан юм. Немецүүд гэр бүлыеминь һаандаргаһан ба хоохорууллаһан байна. Тэдэнэр хамаг бүхы зоориемни буляажа абаад, 74 наһатай үбгэн баабайемнай немецкэ немецигай батрак болгобо. Миниий аха Владислаб мүнөө 5-дахи жилдээ Германида концлагерьта тулижа ябана. 4-дэхи аха Казимир гэгшыемнай немецүүд 39 онто абаашаһан аад, тэрэ гэһэн һээ хойшо нэрэ һураг байхагүй. 5-дахи аха-Сигизмундые немецүүд Данциг та баалгалтын хүдэлмэри хэхэер намнажа абаашаа. 6-дахи Тадеуш гэдэг 20 наһатай дүүмни концлагерьта наһа бараба».

★ УНШАГШАДАЙ ЗАХЯА ★

„Б.-М. Үнэнэй“ хүдэлмэрилэгшэдтэ

Нүхэд, „Бурят-Монголой Үнэн“ газетын редакцийн хүдэлмэрилэгшэд, таанарта би фронтовой халуун амар мэндые хүргэнэб. Мүнөө би хадаа агууехэ Эхэ ороноо хамгаалгын даһда хабаадалсан, бүгэр муухай фашистнуудые худалсажа ябанаб.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын энэ арюун нангин дайнай фронтнууд дээрэ бүхы советскэ арадай хүбүүд басагадай үзэгдөө дуулдаагүй баатаршалга ба шэн зориг гаргажа ябахадань мүн бишье өөрынгөө үүргые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхые халуун зүрхэнһөө хүсэжэ ябалаг хүм.

Би „Үнэн“ газетые уншагша ба бурят-монгол поэт байһан туладаа, большевистскэ хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэд, таанарые фронтовой ёһоор хүдэлмэрилэгты, тылдэ ами бээ хайрлангүйгөөр хүдэлмэрилжэ, Улаан Армидаа шэн зоригто хүдэлмэреэрэ туһалжа байһан республикынгаа патриодуудай эрхим жишээнүүдые үшөө үргөөр харуулагты, олон мянган советскэ арад зоние ажалай баатаршалгада зоригжуулан хүтэлэгты гэжэ уряалнаб.

Эхэ оронойнгоо үнэн сэхэ патриодуд болохо бидэнэр бүгдөөрөө хаанашье ябаа һаа хамаг зондо үльгэр жишээ боложо, манай ялалтые дайнайшье, ажалайшье фронт дээрэ шэрээлсэе!

Амар мэндые хүргэгшэ **Ц. НОМТОЕВ.**

Дайлалдажа байгаа Арми.

Улам ойлгосотой болохыень хүсэнэм

Агууехэ Советскэ Союз—олонациональна гүрэн мүн. Энээн дотор ажаһуужа байгаа үндэһэтэн арад бүхэндэ бүхы эрхэ сүлөө үгтэһэн байна. Мүнөө арад бүхэн өөрын хэлэ бэшэг ба литературатай болонхой. Үндэһэнэй өөрын хэлэ литературатай болоһон арадуудай нэгэниинь һалбаран байгаа Бурят-Монголой республика болоно.

Бурят-Монголой литература гээшэ советскэ засагай тогтоһонноо хойшо үргэн далайсатайгаар хүгжэн һалбарба. Энэ үе соо удхашанарайнгаа ба хэб маягайнгаашье талаар тэрэ литература нилээдүй һайжараа.

Бурят-Монгол ажалшадай ээнэдынгөө үндэһэн хэлэн дээрэ уншадаг, хөөрэлдэдэг гол газетэнь — „Бурят-Монголой Үнэн“ газетэ болоно. Тус газетэ болбол парти ба правительствын гол тогтоолнуудые болзор соонь дүүргэхэ хэрэгтэ олониитые элсүүлдэг хурса зөбсэг боложо шадаба.

„Бурят-Монголой Үнэн“ газетэ болбол манай партийн центральна орган болохо „Правда“ газетэ шэнгээр хүдэлмэрилхэ зэргэтэй. Манай бурят-монгол ажалшадай эрдэм гэгээрэл ба культурань улам дээшэлэхэ. Энээнтэй хамта газетын хэхэ бүтээхэ хүдэлмэринь улам дээшэлхэ ёһотой. Олондо ойлгосотой, удхашанар һайнтай болохыень хүсэнэм.

Профессор В. КУДРЯВЦЕВ.

Газетын хүдэлмэри тухай

Парти, правительствын захиралта ба заабаринуудые эрид нариннаар ба түргэнөөр ажалшан арадта хүргэлгэ ба арад зоние эдэ директивэнүүдые дүүргэхэ ябалалда элсүүлгэ хадаа большевистскэ хэблэлэй шухалын шухала зорилго мүн. Газетэ болбол бүхы ажалшадта тодо һонороор ойлгогдохо хэлэн дээрэ гаргагдадаг.

Бурят-монгол хэлэн болбол угаа баян ба тодо һонор хэлэн аад, харин үшөө хүсэд дүүрэн зохёогдон таарууулагдаадүй байха юм. Бурят хэлэнэй хүгжэхэ талаань үдэр бүри гарадаг „Үнэн“ газетэ өөхөнээр нүлөөлхэ байна.

Хэлэнэй культурые дээшэлүүлхэ тушаа „Үнэнэй“ үүргэнь угаа ехэ байна. Энэ талаар өөхөн юумэ хэгдэнхэй. Гэбэшье үшөө ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ ёһотой байна. Ород хэлэнһээ оршуулхадаа заһан гоёожо, найруулгыень һайжаруулха. Лексикэ ба синтаксическа болон бусад талааршье ород хэлэнһээ оршуулангүйгөөр оруулха ябадалые хэтэрхы ехэлүүлхэгүй.

Бурят-монгол арадай хэлые шадамараар хэрэглэхэ. Мэдүүлэл зохёоходоо ута унжагайгаар зохёонгүй, тобшохоноор зохёохо. Газетын хуудаһануудта нютагай бурят статья ба материалнуудые, поэтическэ хэлые, дуу, үльгэр олоор гаргаха.

Профессорэй уялга дүүргэгшэ
К. ЧЕРЕМИСОВ.

Залуушуулай байдалые үргэнөөр толилхо

„Бурят-Монголой Үнэн“ газетэ большевистскэ хэблэлэй һайндэрые бага бэшэ ажалтануултайгаар угтаба. „Үнэн“ газетэ болбол хүдэлмэришэд, албахаагшад ба хүдөө-ажахын хүдэлмэрилэгшэдые Верховно Главнокомандалагша Советскэ Союзай Маршал нүхэр Сталинай табиһан сэрэгэй-ажахын зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэ элсүүлхэ талаар бага бэшэ хүдэлмэри хэһэн байна.

Газетын хуудаһан дээрэ комсомолецууд ба залуушуулай хэһэн бүтээһэн хүдэлмэрние харуулһан статья нэгэтэ бэшэ уншагдаһан байна. Хэнэйшье мэлэһээр, ажаүйлэдбэри ба хүдөө-ажахын гол хүдэлмэришэдынь залуушуулкомсомолецууд болоно. Иимэ хадаа элэнэр мүнөө гол хүсэн болоод байна гээшэ.

Комсомолецууд - залуушуул ямаршье ажал дээрэ байг хамаагүй, нэгэ үгөөр хэлэбэл, хаа-хаанагүй стахановска хүдэлмэринь үльгэр жишээ харуулжа байнад. Эдэнэй үльгэр жишээе бусадай шадабари болгохо ябадалай нэгэн шухала дамжуулагшань хадаа имагтал газетэ байха эргэтэй. Иимэһээ „Бурят-Монголой Үнэн“ газетэ өөрынгөө хуудаһанда залуушуулай ажабайдал, тэдэнэй хажэ бүтээжэ байһан хүдэлмэри тухай үргэнөөр толилхо бэзэ гэжэ найдаха байнаб.

ВЛКСМ-эй Обкомой секретарь
Б. СЕМЕНОВ.

Сталинай приказай үгэ бүхэниие дүүргэлтэ болгохо!

★ ★ ★

Вождиин уряада харюу

ИВОЛГА. (Телефоноор). Верховно Главнокомандалагша Советскэ Союзай Маршал нүхэр Сталинай толгойдо һайхан приказтай айлгагай ажалшад угаа һонирхолтойгоор таныласажа байнад.

Эхэ ороо ба фронтынгоо аша туһада үшөө һайнаар хүдэлмэрилхые уряалһан приказтай таныласаһанайнгаа үтлөөдэр Саянтын МТС-эй эхэнэрэй трактورна бригадын суута трактористка нүхэр Балма-Хаада Дымбрылова гэгшэ өөрынгөө трактораар 23 га газар хахалба. Энэ бригадын трактористка Ринчин Цыбик Раднаева мүн энэ үдэр 22 га газар эргим шанартайгаар хахалаа.

Энэ бригада хабарай полевой хүдэлмэрние эрхимгэр үнгэргэжэ байна. Энэдэ зөөлэн хахалалгада оруулхада трактор бүхэн 45 га хахалаад байна. Тиихэдэ, суута трактористка Б. Х. Дымбрылова гансаараа 70 га газар хахалба. Энэ бригадын членүүд соо нормоёо дүүргэдэгүй нүхэн гэжэ үгы. Бүхы дээрээ энэ бригада 200 шахуу килограмм горючи алманхай.

Агууехэ Сталинай приказда харюу болгоо бригадын членүүд хабарай полевой хүдэлмэриин түсэбые хараалагаһан болзорноон урид дүүргэхэ гэһэн голохой уялга абабад.

Д. ЖАЛСАБОН.

Хонхолойн МТС түрүү һуурида

Түрүүшүүлтэй зэргэшэн тарилгын темпые шангадхая!

БМАССР-эй Наркомзем, Политсектор ба Зүүн зүгтэхи МТС-үүдэй ба Земорганууудай Союзай Обком болбол республикын машино-тракторна станциинуудай нэгдэхи декадын, апрелийн 20-ноо майн 1 хүртэрхи хүдэлмэриень хаража үзөөд, хэдэ хэдэн түүрүү МТС-үүд тарилгын хүдэлмэрние гаһа соонь ямагта сэрэгэй ёһоор үнгэргэхын хойноһоо бодото тэмсэл хэжэ байһаншье һаань, бүхэдөө республикын машино-тракторна парк ханталтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ гэжэ тэмдэглэбэ. Зохихо материальнуудые хаража үзөөд, тусхай тогтоол гаргаба гэбэл:

1. Үнгэрһэн декада соо республикын МТС-үүдэй мүрысөөндэ Хонхолын МТС (директорынь нүхэр Перевалов, политотделэйнь начальник нүхэр Оршанский) түрүүлжэ гараба. Энэ МТС тэрэ декада соо 15 хүүсэтэй условно трактораар 26,7 гектар хахалжа, энэ оной майн 1 хүртэр тракторна хүүлэмэринүүдэй жэлэй түүсэбые 10,8 процент дүүргэжэ, республика соо үндэр бүтээсэ туйлаба.

БМАССР-эй Наркомземэй ба тэрэнэй Политсекторэй, Зүүн зүгтэхи МТС-үүдэй ба Земорганууудай Союзай Обкомой хамжуулгын Улаан Тугые Сэлэнгын МТС-һээ булаан абаад, Хонхолойн МТС-тэ дамжуулан үгэхэ.

Улаан Туг абалгын нэгэдэхи кандидадта жэлэй түүсэбые 9,9 процент дүүргэһэн ба нэгэ трактораар 21,9 гектар хахалһан Курбын МТС-ые (директорынь нүхэр Садовский, политотделэйнь начальник нүхэр Козельский) тоолохо.

Жэлэй түүсэбые 8,6 процент дүүргэһэн ба нэгэ трактораар 20,5 гектар хахалаад байһан Үшөөтэйн МТС-ые (директорынь нүхэр Перевалов, политотделэйнь начальник нүхэр Николаев) Улаан Туг абалгын хөёрдохи кандидадта тоолохо.

2. Газарай хүрьһые муу шанартайгаар эдлэжэ байһан ба хэжэ байһан хүүлэмэриин үдэр бүриин бүрнихэл хэдэ хэлэн МТС-үүдтэ хүтэлэгдэхэгүй ба тодо һонор тоо бүрнихэл хэхэ ябадал һуда байһыень тэмдэглэхэ зуураа эдэ дутагдалнуудые гары усадхаха хэрэгтэ республикын МТС-үүдэй директорнүүд ба политотделнүүдэй начальникнуудай анхаралые хандуулха.

Комсомольско-залуушуулай бригада базвенонууд

ЗАИГРАЕВО. (Телефоноор). Уласхооронды һайн үдэр—Майн нэгэнэр дашарамдуулан, Курбын МТС тарилгада ороһоноо хойшо 10 хоног хүүлэмэрилһэн мүрысөөнэйнгөө дүн гаргаба. Зөөлэн хахалалгада оруулхада трактор бүхэнэй 48,2 га хахалжа, 263 килограмм горючи алмаһан орденто нүхэр Тудып Цыренджижиевай комсомольско-залуушуулай бригада мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Хоёрдохи һуурние нүхэр В. Шурыгинай хүтэлбэрилдэг трактورна бригада эзэлбэ. Тус бригада зөөлэн хахалалгада оруулхада трактор бүхэнэй 36,7 га хахалха зуураа 235 килограмм горючи алмаһан байна. Гурбадахи һуурние нүхэр С. Козловой хүтэлбэрилдэг трактورна бригада эзэлһэн байна.

* * *

Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Екатерина Афанасьева хүтэлбэрилдэг комсомольско-залуушуулай плугнадай звено бусад звенонуудта орхоноо үлэмжэ һайнаар хүүлэмэрилнэ. Энэ звено 50 га ороһото культурануудай эртын тарилга хэгэ түүсэбтэй байһан аад, майн 1-эй мэдээгээр 40 шахуу га эртын тарилга хэгэ байна. Энэ звеногой комсомолецууд бүгдадаа нормоёо үүүлэн дүүргэнэд. Плугшад нүхэд Заиграев, Павлов, Белоплотов ба бусад 1 га газар хахалхын ороондо 1,20—1,50 хүртэр хахалнад. Эдэнэрэй эдлүүрилһэн газарайнь шанар эрхим һайн.

Н. ШАЛЬНОВ.

„Большевик“ колхоз түрүүлнэ

МУХАРШӨЭБӨР. Сэрэгэй хөёрдохи тарилгые хэжэ байгаа колхоз, бригада, звено бүхэн мүрысөөндэ илажа ВКП(б)-гэй айком ба аймисполкомой дамжуулгын Улаан Тугые абахын түлөө тэмсэжэ байна.

Майн 1-эй мэдээгээр, газар хахалха түүсэбөө 31 процент ба эртын тарилга хэгэ түүсэбөө 25 процент болгоһон «Большевик» колхозло ВКП(б)-гэй айком ба аймисполкомой дамжуулгын Улаан Тут барюулгадаба. Хабарай полевой хүүлэмэрние эмхи гурим тайгаар ябуулжа байгаа колхозуд аймаг дотор яһала олон.

Г. ДАШИЕВ.

Эртын тарилга дүүргэбэ

Зэдын аймагай колхозуудаар хабарай полевой хүүлэмэри түлэг дундаа ябана. Ороһото культурануудай эртын тарилгые аймаг соогоо түрүүн дүүргэһэн Калантаришвилийн нэрэмжэтэ колхозой удаа «Улаан Үшөөтэй» колхоз ороһото культурануудайнгаа эртын тарилгые Уласхооронды һайндэр—Майн 1-дэ дүүргэбэ.

Энэ хабарай полевой хүүлэмэрие плангаяа 1-дэхи номерой полеводческо бригадэ һайнаар хүүлэмэрилөө. Энэ бригада соо нормоёо дүүргэгүй хүн гэжэ байгаагүй.

Н. ГОМБОЕВ.

Харюусалгата редактор
Ц. ГАЛСАНОВ.

Мүнөөдэр кинотеатрнуудта

„ПРОГРЕСС“
СТАЛИНГРАД

„ЭРДЭМ“
Морягууд

Сеансуудынь 4, 6, 8, 10 часта.
Кассань—2 часаа.

Бурят-Монголой хэблэл газетэнүүд

Октябрьска Социалистическэ Революцийн аша габьяагаар бии болоһон Бурят-Монголой хэблэл газетэнүүд советскэ засаг тогтоһоноо хойшо танигдахаар бэшэ болгороо үргажа үүгжэһэн байна.

Бурят-Монгол Автономно Советскэ Социалистическэ Республика байгуулагдаһанай дашарамда «Прибайкальская Правда» гэдэг газетэ «Бурят-Монгольская Правда» гэжэ нэрэлэгдэд, «Бурят-Монголой Үнэн» гэжэ недели бүриин хабсарагдатайгаар гарадаг болоо бэлэй. Энэ хадаа тэрэ үедэ Бурят-Монгол республика дотор һуужа байһан улад зоной эрилгыень хангажа байгаа гансахан л литература байгаа һэн гэжэ хэлэхэдэ болоно.

Бурятэной эрдэм гэгээрэлынь жэл ерэхэ тумаа улам дээшэ боложо байһан дээрээ национальна газетэ хэблэл гаргаха гэһэн шухала эрилтэ тавигдаба. 1925 онноо эхилэн «Бурят-Монголой Үнэн» гэдэг областной газетэ бурят хэлэн дээрэ амнараа гарадаг болоо һэн.

Тиин 4 жэл үнгэрөөд байхада, эдэ хоёр областной газетэнүүд улад зоной улам ехэ болоһон культурна эрилгые үүсэд хангажа шадахаяа болихоюнь бусад газетэнүүд хэблэгдэжэ захалаа.

1929 онно «Баргузинская Правда» гэдэг районно газетэ 5 хоног бүриин ород хэлэн дээрэ анха түрүүшынхээ хэблэгдэжэ захалаа бэлэй. Удаахи 1930 онно Агын аймагта «Хамтын ажалша» ба Каутын аймагта «Уларник» гэдэг хоёр газетэ ород ба бурят хэлэн дээрэ гарадаг болоо. Мүн энэ үедэ Боховой аймагта «Мысль Коммунара» гэдэг олон тарилгатай колхозно газетэ хэблэгдэдэг болоо һэн.

Түмэрзамай ба үһаа замай транспортнууд үргэн ехэ болоно хүүгжэһэнэй дашарамда, 1930 онно түмэрзам дээрэ «Штурм» гэдэг ба Сэлэнгын пароходствода «Аврал» гэдэг олон тиражтай газетэнүүд гаража эхэлба.

Энээнэй хойно тэрэ 4 жэлэй туршада соо хэлэн олон газетэнүүд байгуулагдаа һэн гэбэл: Сэлэнгын аймагта—«Улаан Сэлэнгэ», Мухаршэбөрэй аймагта—«За большевистские темпы», Баунтын аймагта—«Красный Баунт», Түүхэнэй аймагта—«Красное Знамя», Закаменай аймагта—«Закаменская Правда» болоно. Мүн тэрэшэлэн Хоринн, Хойто-Байгалай ба Яруунын аймагуудташье районно газетэнүүд хэблэгдэжэ эхилээ. Энээнэй һүүлээр политотделнүүдэй газетэнүүдэй база дээрэ үшөө 6 аймагта районно газетэнүүд шэнээр байгуулагдаа.

1932 онно республика дотор ажалайлэдбэрийн гигант болохо ПВЗ байгуулагдажа эхилһэн үедээ, тэндэ «Гигант Бурятии» гэдэг олон тиражтай заводской газетэ бии болоһон байгаа. Мүнөө үедэ республика дотор 5 фабрично-заводской олон тиражтай газетэнүүд гаражаа байнад.

Бурят-Монголой үүрэнэй хэблэл болбол 1941 онно 45,5 печатна лист хэмжээтэй марксистско-ленинскэ литература 27.000 экземпляр тиражтайгаар хэблэжэ гаргаһан байгаа. Тиихэдэ сэрэгэй политическэ ба партийно-нитын литература 136 печатна лист хэмжээтэй ба 283.860 экземпляр тиражтайгаар гаргагдаба. Учебно, программно-методическэ, научно-уран һайгалай, хүүгэдэй уншаха, хүүдөө-ажахын ба бусад литература 544,8 печатна лист хэмжээтэй гэр хэблэгдэһэн байгаа.

Улад зон болбол сэрэгэй литературые өөхөөр хэрэглэдэг ба Эхэ ороной гэдэн байлдаа хэһэн түүхэ домогые һайса мэдэжэ абаха гэжэ ороноолог болоо. Тиимэ хадань Бургесизадай хэблэлэн гаргажа байһан продукциинь мүн лэ хубилжа ондоо болоһон байна. Харбөө 1941 оной түрүүшын хахад жэл соо Бургиз ороноо хөёр ондоо нэрэтэй сэрэгэй номые 20.000 экземпляр тиражтайгаар гаргаһан байбал дөёрдохи хахад соонь 32 онноо гаршаагтай номтуудые 192.000 экземпляр тиражтайгаар хэблэжэ гаргаба. 1942 онно миинь һара хахад соо ород арадай үүгэнэй түүхэ домог тухай, номууд 10.000 экземпляр тиражтайгаар, сэрэгэй учебнэ литературыг мүн лэ 10.000 экземпляр тиражтай.

Олоной дунда харуулха агитаци болгобол улат зонло угаа ойлгосотой байха тула тэрэнь ном хэблэхэ газарай продукциие тусгаар һуури эзэлнэ. 1941 оной хөёрдохи хахад жэл соо 15 онноо плакат ба лозунгнууд 27.340 экземпляр тиражтайгаар хэблэгдэһэн байха юм.

Мүн энэ үе соо Бургизай хэблэжэ гаргаһан 81 номуудаа, 24-нинь бурят-монгол хэлэн дээрэ хэблэгдэ һэн.

Республикын газетнэ хэблэл болбол 1942 оной январьһаа хойшо «Спутник агитатора» гэдэг блок-нот гаргадаг болоо. Мүнөө 27.000 экземпляр тиражтай 9 номер хэблэлдээ гаргаад байна. Мүн тэрэшэлэн «Советскэ Информбюро» гэдэг листовко 2.000 экземпляр тиражтайгаар ба февраль һараһаа хойшо «Агит-Окно» гарадаг болоод байна. Мүн энэ үе соо энэдэ зохёогдоһон «Агит-Окно» 1.200 экземпляр тиражтайгаар ба «Окно ТАСС-ай» буулгабариинуудшье хэблэгдэжэ гараһан байха.

Гэхэ зуураа манай гол түүлэб бурят зонтой аймагуудта гаража байһан «Закаменская Правда», «Улаан Сэлэнгэ», «Стахановец» (Зэлэ), «Улаан Туяа» (Хори) гэхэ мэтые газетэнүүд ВКП(б)-гэй Обкомой Бюрогой шийдхэбэрийн ёһоор бурят хэлэн дээрэ материальнуудые хэблэн гаргадаг болохо ёһотой байһан аад, энэ хэрэгтэ угаа үнжагай нөөцөөр хандана.

Тиин бидэнэй зорилго хадаа энээнһээ хойшо фронтдоо улам ехэ түүһалжа үзүүлхын түлөө нинтэ олон зоние элсүүлхэ, эмхидхэхэ ба ойлгуулха хүүлэмэрние бүри һайкаруулха ёһотойбди. Тиихын тулада, түүхын түрүүнэ хабарай тарилгын кампаниие ботонихон болзор соо шанар һайнтайгаар үнгэргэхэ, адуу малаа үүхэбрилхэ гүрэнэй түүсэбые эрхимэр дүүргэхэ, манай вождь ба полководец нүхэр И. В. Сталинай Майн 1-эй приказтай улад зоние һайса танилсуулха, алибаа патриотическа гэгээн нангин үүсхэл ба үүдэлөөнүүдые шадамараар толгойлон бүри ехэр дэлгэрүүлхэ шухала.

Ленин—Сталинай агуусхэ партийн ушаридалга доро ябаһан большевистскэ хэблэл газетэнүүд социалистическэ Эхэ ороной нгоо газар дайдые немецко-фашистска буузар булайһаа хүүсэд сэбэрлэжэ, эсэгэй ялалта түйлахын түлөө бүхы советскэ арадтайгаа хамта тэмсэхэр эрид шийдэнги байнад.

Ялахамнай лабтай!

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. ТЕЛЕФОНЫ: отв. редактора—3-44; зам. редактора—3-23 2 зв.; секретариата и отделов партийной жизни—3-23; отделов сельскохозяйственного и писем—7-55; отдела пром. и транспорта 7-55 2 зв.

Н—5657

Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР.